

پرسش ۶۴: معنای «مسومین» در آیهی (از فرشتگان نشان دار)

سؤال / ۶۴: قال تعالى: (هَذَا يُمَدِّدُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ)
[351]، ما معنی مسومین؟

پرسش ۶۴: خداوند متعال می فرماید: (خدا با پنج هزار از فرشتگان نشان دار
شما را یاری کند) [352]. معنای «مسومین» چیست؟

الجواب: (مُسَوِّمِينَ): أي معلّمون، وعلامتهم العمامة، فعن أبي الحسن (ع): في
قوله تعالى: (مُسَوِّمِينَ)، قال: (العمائم اعتم رسول الله فسدلها من بين يديه ومن
خلفه، واعتم جبرائيل فسدلها من بين يديه ومن خلفه) [353].

پاسخ: «مسومین» یعنی علامت دارها و علامت آنها عمامه است. از
ابوالحسن امام رضا (ع) درباره‌ی این سخن خداوند متعال «مُسَوِّمِينَ» روایت شده
است که فرمود: «عمامه را رسول خدا (ص) به سر بست و قسمتی از آن را از
سمت جلو و قسمتی دیگر از آن را از پشت سر آویخت و سپس جبرئیل عمامه به
سر بست و او نیز عمامه را از پیش رو و پشت سرش آویخت» [354].

والعمامة ترمز إلى العلم، وحقيقة سمة هؤلاء الملائكة هي العلم بأسماء الله
سبحانه، وكل منهم يختص بعلم معين وبقدر معين منه. وأصل الملائكة المسومين
هم ثلاث مائة وثلاثة عشر ملكاً، وهؤلاء هم القادة والبقية عمال وجنود لهؤلاء
القادة، وهؤلاء الثلاث مائة والثلاثة عشر كل واحد منهم مخلوق من اسم من
أسماء الله سبحانه وتعالى، فهو عبد ذلك الاسم، وعبودية الاسم الرباني هي سمة
كل ملك منهم، فمثلاً أحدهم سمته أنه عبد الحق، والآخر سمته أنه عبد النور،
وهكذا. وهذه العبودية هي علمه، وهي عمامته.

عمامه به علم اشارت دارد و در واقع نشانه‌ی این فرشتگان، علم به نام‌های خداوند سبحان است، و هر یک از آن‌ها به یک علم مشخص و به میزان معینی از آن اختصاص پیدا می‌کنند. اصل فرشتگان نشان‌دار سیصد و سیزده مَلِک است و این‌ها فرمانده و جلودار و مابقی کارگزار و سربازان این فرماندهان هستند. هر یک از این سیصد و سیزده مَلِک از یک اسم از نام‌های خداوند سبحان و متعال خلق شده است و او بنده‌ی همان اسم است. عبودیت اسم ربّانی، نشانه‌ی هر یک از این فرشتگان است. مثلاً نشانه‌ی یکی از آن‌ها عبدالحق است و دیگر عبدالنور و به همین ترتیب، و این عبودیت همان علم او و همان عمامه‌ی او می‌باشد.

وأفق الملائكة ضيق نسبة إلى أفق الإنسان؛ لاختلاف الفطرة في كلا المخلوقين، ففطرة الإنسان توّهله لأن يعرف كلّ أسماء الله سبحانه، فإنّ الله خلق آدم على صورته، وفطرة الملائكة توّهلهم لمعرفة بعض أسماء الله سبحانه وتعالى، وتختلف الملائكة فيما بينها وتتفاضل بحسب الأسماء الإلهية التي فطرت وأهلت لمعرفة:

(جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أُنْحَاةٍ مَّتَنِي وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ([355]).

افق فرشتگان نسبت به افق انسان به دلیل اختلاف فطرت در این دو مخلوق، تنگ‌تر است. فطرت انسان به او این قابلیت را می‌دهد که تمام اسماء خداوند سبحان را بداند و بشناسد؛ چرا که خداوند آدم را بر صورت خودش آفرید. فطرت فرشتگان قابلیت شناخت برخی از اسماء خداوند سبحان و متعال را به آن‌ها می‌دهد. ملائکه در اسمی که از آن خلق شده‌اند با یکدیگر متفاوت می‌باشند و بر حسب اسم الهی که از آن آفریده شده‌اند و شایستگی شناختش را دارند، بر یکدیگر برتری دارند: (آن‌که فرشتگان را فرستادگانی قرار داد؛ فرشتگانی که

بال‌هایی دارند، دوگانه، سه‌گانه و چهارگانه. در آفرینش هرچه بخواهد می‌افزاید،
زیرا خدا بر هر کاری توانا است ([356]).

[350] - حشر: 19.

[351] - آل عمران: 125.

[352] - آل عمران: 125.

[353] - الکافی: ج 6 ص 460.

[354] - کافی: ج 6 ص 460.

[355] - فاطر: 1.

[356] - فاطر: 1.